

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Нова інтрига.

На днях виринула думка о витвореню в віденськім парламенті неутрального центра. Першу вість о тім подав «Prager Tagblatt» в дописи з Відня, відтак повторили єї «N. Tiroler Stimmen». Хто зродив сю думку? Поки-що не звісно. Але здає ся що як скоро ся думка повстала, так скоро она і загине.

Prager Tagblatt написав: «В деяких кругах порушено проєкт витворити в державній раді центр, котрому би припала задача, успокоїти Австрію у внутрі. Центр сей міг би зложитись з об'єктивно думуючих елементів державної ради. Теперішнє правительство має характер правительства правиці. Через те оно не в силі завести лад в державі. Лише посередна дорога змогла би успокоїти австрійські народи. Центр заняв би об'єктивне становище як супроти правиці, так і лівіці. Центр сказав би, як далеко можна іти в концесиях для Чехів, щоби не зразити Німців. Елементів до витвореня центра є доста. Навіть і деякі Поляки приступили би до него, іменно ті що чують ся не своїми в обнятиях Чехів». Ось такий зміст віденської дописи. Щож сказати нам о сім проєкті?

Ми уважаємо єго за незручно придуману інтригу «поступовців» з посеред лівіці. Они раді би вимотатись з свого безвихідного положеня. Лівіця з своєю програмою смакувала їм лише зразу, поки критика не осудила єї програми яко утопію! Поступовці чують ся нині посеред лівіці не своїми і раді би з неї сецесіювати. В лівіці не добились і не добють ся поступовці визначного становища. Там грають першу скрипку націоналісти, що близше станули до програми Шенерера і між народом німецьким суть популярнішими. Поступовці суть в лівіці лише толеровані, яко елементи на вимертю. Их «викурює»

Вольф, їм не довіряє лівіця, їх ненавидять антисеміти, їх уважають націоналісти за гермафродитів, а шляхта німецька яко консервативний елемент брідить ся ними. Тільки сим поступовцям, котрих програмою є прийти до власти хоч би і понад головою німецької Gemeindegenschaft — стидно якось і небезпечно виступити з лівіці і станути зовсім ізольовано. Тому і оглядають ся они за союзниками і надіють ся, найти тих союзників в новім центрі парламенту, до котрого би — по їх гадці — могли вступити католицькі людовці, відтак польське «Коло», а з часом німецька шляхта, Італійці та групка Мавтнера.

Самі поступовці числять тепер 35 членів під проводом Функого, Гросса і Пергелята. Католицькі людовці дали би їм 28 членів, з Катрайном на чолі; польське «Коло» 56 членів; німецька шляхта 28 членів; Італійці 19; а група Мавтнера 11 членів. Центр числив би проте в будучині 177 членів проти лівіці, в котрій би осталося 27 антисемітів, 6 Шенереріанців, 15 соціальних демократів, і 42 націоналістів, разом 90 членів; проти правиці, що складалась би з 19 членів чеської шляхти, з 5 консервативістів німецьких (котрі чейже не сполучились би з поступовцями) з 61 Молодочехів, з 35 «Союзан» — разом з 120 членів і проти всяких диких і дрібних клубів, котрих число могло би дійти до 35 членів. Центр складав ся би проте з 177 членів супроти ослабленої до 120 членів правиці і зредукованої до 90 членів лівіці. Головна ціль була би осягнена, а ся лежить в тім, щоби за всяку ціну ізольовати Чехів і полудневих Славян.

А якаж була би програма сего центра? Prager Tagblatt каже, що успокоєнє Австрії. Чим? Чи новим угрупованєм? Сеж не програма. Се лише змаганє до успокоєня амбіцій поступовців і партизантів гр. Штірка при помочи Поля-

ків, котрим би дано те все, що обіцяно їм в програмі лівіці; Італійців, котрим би дано супремацию над полудневими Славянами; і при помочи католицьких людовців, де находять ся також амбітні Цалінгери та Катрайни. Центр мав би відтак вибрати з посеред себе новий кабинет і знести язикові розпорядженя бар. Гавча.

Інтрига ся однакож дуже незручна. Она придумана не на успокоєнє Австрії, а на спиненє єї природного розвитку. Амбіції личні і національні єгоїзм мали би подати собі руку до хвилевого панованя, позаяк ми пересвідчені, що поступовці і католицькі людовці розійшли ся би з собою ще скорше, ніж би тепер зійшли ся, та що і Поляки дуже скоро зрозуміли би, що їх використано лише для обнови панованя лібералізму в Австрії. Функе, Пергельт і Гросс жиють мабуть в пересвідченю, що поодинокі клуби правиці торгують своїми принципами так, як колишні ліберали, відтак вірноконституційники, а теперішні поступовці, котрим они проводять. Hilf, was helfen kann, коби лише розбити правицю, а самому прийти до власти. Не поміг тероризм, не помогли скандали, не помогла обструкція, не поміг Хлюмецький з Сельом, не помогла уліця, може поможе інтрига?... І ся інтрига зродила думку витвореня центра під покривкою: «успокоєнє Австрії».

Книжковий рух.

Величезне значінє для замилюваня в лектурі на ціле житє мають молодечі літа, часи гімназьяльних і університетських студій. Богато є таких людей, що тільки і читали, що за той час, а коли відтак прийшли на них свої житєві та родинні клопоти і занятя — їм вже не стає часу, ані охоти до читаня. Свою лектуру ограничають лише на дневники, з яких інформують себе про біжучі справи дня; навіть літератур-

8

ЯБЛОЧНИКАР

комедия в I. актї.

Переробив після німецького — Лев Лопатинський.

(Дальше.)

ДВАНЯЦЯТА СЦЕНА.

ПОПЕРЕДНІ, БАЛАНДА.

БАЛАНДА (з лівої, в руках отвертий лист в октаві). Дядьку Гудимо, кажуть мені, що... (побачив тачку) се що значить...

ГУДИМА (кланяючись). Нич злого, пане Баланда, нич злого. Позвольте вислухати мене чверть годинки, а всьо гаразд признасьте.

АДАМ (потайки до него). Тату, тільки не тепер!

БАЛАНДА (спостеріг се). Оставьте батка; він для мене завжди милим гостем.

АДАМ (відступає ся, стискаючи раменами). ГУДИМА. Ага, чи видиш?

БАЛАНДА (межи обома). Чи ви розповіли батькови про те, що стало ся?

АДАМ. Ваші тайни святї для мене.

БАЛАНДА (голосно). Сего я міг надїяти ся по вас. Однак нехай все знає. Подумайте лишень: Др. Хромович покидає нас і ще на стіль-

ко нешляхотний, що обсипує мене в тім листї несправедливими викидами.

АДАМ. Нікчемно!

ГУДИМА. Очевидно ви не згодили ся що до сумки, яку мала панночка з собою принести? Так, так, є такі — докторики, що то з засліпленім тестьом торгують ся безцеремонно за приданє, а вкінци — стають найгіршими чоловіками. Пан доктор — як єму на імя? — ну, пан доктор вистав — пятак, був також одним з тих святичів? Тож подякуйте Богу, що ви позбули ся єго! Дайте єму крестик на дорогу! — Ні, я мав би вам поручити иншого добрягу на єго місце.

АДАМ (відкашлює і дає єму знаки).

ГУДИМА. Ей, що! Кашляй і кивай собі, кілько хочеш! Я мушу своє сказати.

АДАМ. Позвольте, що я віддаюсь (утїкає).

БАЛАНДА (кличе за ним). Куди ви, пане Адаме!

ГУДИМА. Нехай біжить! Сей страхополох не потребує конче бути при тім. — Так, пане Баланда. Я хотїв би предложити вам партию для панни Юлії.

БАЛАНДА (здивований). Партию для моєї дочки? На чїє порученє?

ГУДИМА. Поручати мені ніхто не поручав, але я говорю в імени одного молодого чолові-

ка, що єго родина і єго поведєнє дуже добре вам знані.

БАЛАНДА. Дальше!...

ГУДИМА. Він любить вашу донечку цілим серцем, а тота любов зродила ся у него з поважаня, яке має для неї, для вас, для цілого достойного дому. Для того була єго любов боязка і безгласна і такою осталась би була на завжди, коли би я не допоміг єї. Єго любов така глибока, така чиста і така щира, що він готов взяти дівичю без одного геллера приданого — вже! Тепер я всьо сказав!

БАЛАНДА. Єще не всьо! Хтож той молодий чоловік?

ГУДИМА. Мій син.

БАЛАНДА (здивований). Ваш син?

ГУДИМА (зухвало). Так пане! Мій син! —

БАЛАНДА. Сего я не сподївав ся.

ГУДИМА. Чомуж би ні?

БАЛАНДА. Бо я вірив в єго ніжнє почутє, що власне тепер в тїй хвилі, він не дав би вам такого порученя...

ГУДИМА (перебиває). Алеж ні! Він не поручав мені сего. Я стою перед вами з власної волі і охоти. — Таж ви виділи, як він наживав пятами, коли я зачав про те говорити.

БАЛАНДА. Задля того?

ГУДИМА. Егеж, я вам ще більше скажу.



ний фейлетон чи додаток газети не інтересує їх зовсім. Волять вільний час тратити при картах в касині, при білярді в кавярні, або таки так тиняти ся бездільно, доживаючи дні за днями. Се називає ся у них відпочинком, коли на ділі є убиванем духа і інтелігенції, так як бездільність є убиванем сили і фізичної гнучкості.

Ся духова анемія є наслідком шкільного вихованя, яке часто ограничає ся лише на абстрактнім поясненю підставних відомостей з обсягу наук і не подає молодому умови нічого більше, що могло би звернути єго увагу на практичне житє і єго прояви, не виробляє у него того критичного зміслу, що шукає звязи між житєм а наукою, між розумом а проявами окружаючого сьвіта. А що доперва сказати про науку рускої мови та літератури особливо в гімназіях з польським виклодовим язиком! Коли учитель не з'уміє захопити своїх учеників до праці на ниві своєї рідної літератури, то они справді і уважають єї — надобовязковим предметом шкільним. Тоді вже і не може бути бесіди про яку-небудь приватну працю в тім напрямі. Але часто і для щирих учеників до своєї мови і літератури стає перепоною те, що в гімназіяльних бібліотеках можуть найти ледви кільканайцять руских книжок, чи брошур. Сей недостаток дає ся загально відчувати, а вина сего спадає головно на байдужність учителів рускої мови. При укладаню бюджету гімназії відділ бібліотечний, а коли за ним не постоїть учитель рускої мови, коли відтак не подбає, щоби призначена сума вичерпала ся на закупно відповідних і цінних творів, то вартість рускої збірки в гімназіяльній бібліотеці сходить до зєра.

Що тут богато зависить від учителя рускої мови, доказом сего є ріжниця в замовленях руских книжок для гімназіяльної бібліотеки. В тій самій гімназії за час побуту одного учителя спроваджує ся рік-річно руских книжок за кільканайцять зр. — а най-же він відійде з сєї гімназії і настане другий, менше дбалий учитель, сума для закупна руских книжок зменьшає ся нараз до кількох зр. Та часом і тих пару ринських не видасть сєй учитель, кажучи, що «нема відповідних руских книжок... Буває так, буває... бо сам пан учитель за ледачий розглянутись в літературі і удержувати себе на уровни поступаючого єї розвою. Буває часто, очевидно ради личности учителя, що з західних гімназій як пр. з Ясла, де є ледви кільканайцять учеників-Русинів, приходять більші замовленя на рускі книжки, ніж з гімназій, положених серед збитої маси руского народу, до яких учашає по кількадесять і сто кількадесять Русинів. Справді цікаво було би зладити статистику тих щорічних замовлень, а прийшло би се не тяжко, бо маємо лише дві книгарні (Став-

Коли би я нині був не насів добре на него, він був би умер з горя та жури, як той канарок, що єго розлучать від самички. А я, старий, досвідчений пташник навіть не знав би був, чому? — Бо він не хотів звірити ся мені з нічим!

БАЛАНДА. Отже се предложєє не вийшло від него?

ГУДИМА. Противно, він опирає ся ногами і руками! Він навіть не обіцює собі нічого з моїх заходів; але я обіцюю собі дуже багато!

БАЛАНДА (з прикростию). Справді? А колиб таки ошибнуло ся ваше вітцівське серце?

ГУДИМА. Борони Боже! Я маю прецінь до діла з розумним чоловіком! Таж вас коштує се тільки маленького слівця, а ущасливите два — що я кажу два — ні, (показуючи на Баланду і на себе) чотири серця від разу зробите щасливими!

БАЛАНДА. А про згоду моєї дочки ви не питаєте?

ГУДИМА. Га-га-га! Не беріть мені за зле, що я сьмію ся. Та вжеж, що ту нема сумніву! Молодій, хорошій дівчині молодий, хороший хлопець припаде скорше до серця, як такий поломаний паяц з великим дипломом а малим розумом.

(Далі буде).

ропигійську та ім. Шевченка), в яких они полагають ся. Такий виказ пояснив би неоднo, а може і в неоднім зарадив би лиху...

Також і університетська бібліотека у Львові дуже недостаточна що-до материялів для рускої літератури. Личности, що для своїх літературних праць потребують переглянути ширші материяли, нарікають заєдно на недостаток значних творів руских, та неповні, або зовсім бракуючі річники таки галицьких видавництв. Вина се давнійшої управи бібліотеки, бо як зачуваємо, теперішній урядник, др. Е. Барвінький доповняє пильно бібліотеку всякими новими виданнями рускими і завів лад в тім напрямі. Чи замовленя на українські видавництва, та російські, доторкаючи історії та фольклористики України виконують ся і можуть виконуватись з цілою докладністю совітного збирача — не можемо сказати, але можна мати надію, що теперішні професори руских катедр стало переступають скупо обчислений бюджет...

Взагалі бібліотеки — се наша слабка сторона. Є їх заледви дві, що заслугоють на те імя. Та і з тих одна порядкує ся від кількадесяти літ. Коли так дальше піде, то буде порядкуватись ще кількадесять літ... Бібліотека «Народного Дому» неприступна для нікого, хотят в ній находять ся дуже цінні твори. Друга бібліотека Тов. ім. Шевченка далеко молодша і менше засібна відзначає ся взірцевим упорядкованем і догідним поміщенем. При бібліотеці є вигідно уряджена читальня. Є се велика догідність для інтересованих і знатний поступ.

Загальнійшого значіння для читаючої публики є бібліотечки, які є при Руских Бєсїдах по більших містах краю. Відосібнені, а часто неточні справозданя про книжковий рух у тих бібліотеках не можуть дати образу, скільки загально людей через рік користає з тих бібліотек, вижичаючи з них твори. Так само і по читальнях є збірки книжок для ужитку своїх членів, але статистичних дат про рух книжковий у них не маємо.

Взагалі справу лектури трактує ся у нас, як щось маловажного, щось зайвого, що служить лише для розривки, а не для науки, для забитя часу, а не для образованя. Тому то так рідко доводить ся почути в наших товариствах бесіду про появу якогось нового твору, що заінтересував весь загал, або про котрого писателя, що вже нікому не повинен бути незнаний. Всякий утікає від такої розмови, бо очевидно не знає нічо сказати, не интересуючи ся рідною літературою, а часто не заважає ся такий патріот виїхати з приміткою: «е, то фонетика, я такого не читаю», і зараз таки з літературної зїде на політичні kwestії, де вже гарцює свобідно, як вороний по степу.

Сей застій духового житя серед нашої суспільности виходить, як ми се старали ся виказати, з грїхів молодости, з занедбаня свого духового розвою в часах перемучених і переборених студій. А за тим ідуть всі лиха, що маюють свою причину в нецтві, зацофаню і упередженю. Сї лиха підмулюють ціле наше народне житє, та нївечать найліпші змаганя суспільних діячів. І наша література вяне, не находячи достаточної підмоги від загалу, як те дерево серед посухи опускає листє. А єї зрілі овочі опадають, як в осени жовті яблока наоколо могутного пня, та рідко котрий з проходжих піднесе смачний овоч рідної деревини...

З ПОЛІТИЧНОГО ПОЛЯ.

Угодова комедия в угорскім соїмі продовжала ся і на онодішнім засіданю при участі таких артистів, як Кошут і Комяти. Оба бесідники говорили «во услишаніє» улиці і Відня за розривом, хоч самі добре знають, що розрив убив би економічно Угорщину. Розуміє ся, що словам обох бесідників ніхто не давав віри, а посольські крісла сьвітили пуетками. З опозицією розправляв ся лише сам референт, пос. Розенберг. Він назвав Угорщину бідним в капітали краєм, митову границу проти Австрії — смертю Угорщини; хоч з другого боку грозив європейским державам, що Угорщина не відновить з ними торговельних договорів в 1903 р., наколи би они схотїли неувзглядити інтересів Угорщини(!) Угоду прийняту Австрією § 14-им, узнав Розенберг за достаточну.

На вчерашнім засіданю соїму забрав слово пос. Апонїй. Він піддержав давнійші виводи Сєля о угоді. Після єго гадки торговельна спільність з Австрією пожелана. З спільности виходять для Угорщини більші користи, ніж з розриву. Теперішня угода підготовила торговельну независимість на будуче. Хто сего не видить, сєй слїпий. Наколи би велїли народови рішати плебісцитом, то більшість народу станула би по стороні нашої і правительства. Независимі не доказали ще по нині практичности своєї політики. Правительство є певне взаїмности зі сторони Австрії. І в Австрії промовляє дехто за розривом, але лише для популярности. Австрійскій парламент став неактивним без нашої вини. Не треба однакж забувати, що конституция в Австрії не є завїшена, але лише здержана. І в нас були хвилево такі відносини, а мимо того були би ми запротестували, як був би нам хто сказав, що Угорщина є краєм без конституції. — Пос. Польонїй вносить резолюцию, звиваючи правительство, щоби оно підготовило независимість митової области на случай, коли би Австрия нарушила взаїмність. — Генеральна дискусия продовжує ся, а позаяк в угорскім соїмі нема замкненя дискусії, то мабуть до 1. липня буде ще опозиция грати ту саму комедию о розриві, яку би в нашім парламенті грали антисеміти та націонали, хоч в душі всі Нїмці суть за удержанем торговельної спільности з Угорщиною.

Антисемітські послї долїшно-австрійского соїму видали процес редакції «Arbeiter Ztg.» за обиду чести.

Шенерер мав прийняти протестантську віру в день «Sonnenwendefest» (23. червня), великого свята старинних тевтонів. Після Ost. Rundschau число апостатів дійшло до 10.000 штук.

Після віденьских дневників в бюджет на 1900 рік намірило міністерство просьвіти вставити певну суму на запомогу цешинської польської гімназії. В Кракові відбули ся на днях збори для завязаня товариства християнсько-соціального. На зборах явилось до 300 осіб, між тими досить багато сьвящеників.

В боях під Яблоницею мали Альбанці і турецкі нїзми 22 убитих, а 58 ранних. Турецкі комісарі слїдять на місци за причиною пограничної афери.

Рада австро-угорского банку приняла вже мимо позорної опозиції деяких членів (між ними проф. Зіса) ноти обох правительств до відомости. Евентуальне відшкодованє для банку, на случай, коли би привілей мав погаснути вже в 1907 році, вносило би 4,950.000 зр.

В нїмецкім парламенті ухвалено додатковий кредит бюджетовий на закупно Каролінів, Маріянів і островів Паляв 18,300.000 марок, а на адміністрацию сих островів 550.000 марок. Міністер заграничних справ, фон Більов, заявив при сїй нагоді, що куплені острови надоблять ся під управу кольонїяльних плодів та що запонадливність нїмецка заведе там широкі плянтації і внесе висшу культуру між тамошних жителів. Акция Нїмецчини в тім напрямі не має ніякого політичного значіння. Нїмецчина не є ворогом авї Америки, авї Японії. В дискусії сказав пос. Лібер, що акция не має вправді сьвітового значіння, але не буде без користий для Нїмецчини. Лише соціяліст Лібкнехт не був з неї вдоволений. Після єго думки другі народи загорнули вже все, що було лучше, а рештки оставали Нїмецчині. Така кольонїяльна політика побуджує лише до сьміху. Нїмецчина зробила би лучше, наколи би подбала о лад у себе дома.

Франция має вже новий кабінет, але з него мабуть мало хто вдоволений. Націонали, клерикали і роялісти були би радї, наколи би уступив сам Любе «Libre Paque» вмовляє в него, що він умучив ся вже управою републики і що охотно вернув би до «молочного господарства своєї матери». Любе був давнійше лише панамістом, тепер показує ся, що він і панаміст і — дурень. Бонапартист Касаняк каже в своїм органі: У Франції зробить лад лише сабля. Саблі боють ся републиканці. Сабля розвяже найлучше гордийскій вузол Драйфуса. Сабля відиграє мабуть ще велику ролю в історії Франції. Теперішній міністер війни Галіфе був в 1870 р. антикомунардом і длятого нелюбий він парискій улиці. Дивно, що антикомунард

засів тепер поруч соціалістів Мілранда і Бодена. — Жан Діні є владителем дневника «Revue Parisien». Він є за політикою «успокоєня» отже і за ревізією процесу Драйфуса. В понеділок представить ся сей «мішаний» кабінет парламентови і здає ся проголосить устами Вальдека-Руссо свою програму. Радикали домагають ся вже нині видання процесу генералам Цурлінден, Мерсієрови, Боадефре-ому, Гонсе і Пеліа. Франція — кажуть — не успокоїть ся, доки ті люди не падуть жертвою. Вчора (23. червня) відбула ся під проводом Любета перша рада нового кабінету. Вальдек-Руссо видав до всіх префектів розказ, держати лад і берегти республіканські інституції. Міністер війни Галіфе видав розказ до всіх генералів, в котрім велить армії пригадати абсолютний послух. Префектом поліції іменовано Лепіна. Радикали порішили на своїм зібранні резолюцію з зазивом до правительства, щоби оно підприємляло всякі средства на оборону республіки. Але з другої сторони не дармують і вороги нового кабінету Мелівісти. Мелін організує спільну акцію з другими сторонництвими проти кабінету. Вибір Галіфета викликав розрив в групі соціалістів. П'ятнадцять членів виступило з клубу, щоби втворити клуб «найрадикальніших».

З Бедліна вістять, що на островах Самоа комісія знесе достоїнство королів, а назначить трех губернаторів, котрим до боку буде додана рада, зложена з тубильців. Через знесенє достоїнства королівського усуне ся і причина до усобиць о королівську владу.

НОВИНКИ.

— **Овація** У викладовій салі д-ра Пентака зібрало ся вчора кількатор учеників та зробили овацію д-ру Пентакови за его виступ у міській Раді. Проф. Пентак перебив мову репрезентанта молодіжки і подякував студентам, що руководять ся тими правилами, які йому все просвічували.

— **Епілог справи Пентак-Мархвіцкый.** В четвер відбуло ся друге засіданє ради громадської міста Львова, на котрім справа Мархвіцкого прийшла знова на порядок дневний. Референт комісії верифікаційної, проф. унів., Рошковский стверджує, що на внесєнє д-ра Пентака комісія звернула ся до суду і одержала вясненє, що против Мархвіцкого не веде ся, ані не було ведене слідство карне. Все, що п. Мархвіцкый сказав на свою оборону, є правдою. Доходження судові ведуть ся, але они звернені до вясненя справи а не против особи п. Мархвіцкого. В імени комісії вносить референт, щоби вибір Мархвіцкого узнати важним. По референті забрав голос др. Пентак і заявив, що роздражненє на попереднім засіданю викликала не его мова, але тон, в яким промовляв п. Мархвіцкый. Президентови ради, д-рови Малаховському закинув др. Пентак, що не відобрав голосу п. Мархвіцкому, коли его промова переходила границі парламентарії. На слова п. Мархвіцкого бесідник реагувати не буде і не може. Виступив против Мархвіцкого, бо д-ра Крижановського зроблено по самоубійстві божевільним а вість сю кольпортувавав дуже щиро п. Мархвіцкый. Чоловік, що смертю ратував своєю честью, став по смерті божевільним. Обовязком горожанським було виступити против сего, а коли другі не мали на те відваги, то бесідник вважав конечним се зробити. Промову д-ра Пентака галерія оплескувала. В відповідь д-рови Пентакови заявив др. Бик, що на підставі фактів повинні люди судити чоловіка, а не на основі поголосок. Що до Мархвіцкого, — заявив др. Бик, — я не був тоді при нім, коли всі пхали ся до него, коли ему надавано почетні горожанства і т. п., не єсьм також тепер, коли він не стоїть так високо. Я виступав лише з становища чисто горожанського. Вкінці забрав ще раз голос проф. Рошковский. Бесідник вдоволений, що президент ради не відобрав голосу Мархвіцкому, бо вже минули ті часи, коли засуджувано людей без вяснування обжалованого. Колиб президент пішов був за мислю д-ра Пентака, то не один з радних був би виступив в обороні д-ра Мархвіцкого. Слідити за тим, чи др. Мархвіцкый винен, чи ні, належить до прокуратора, а не до комісії верифікаційної. Інтенція виступу д-ра Пентака була честна, але дорога невідповідна. В часі виборів до ради громадської можна було відкликати ся до публічної опинії, до виборців на зібранях і через прасу. Коли однак рада вибрана, ніхто не має права виключати з неї того, кого закон не виключає. І в раді державній засідають люди, що місця там мати не повинні. По промові проф. Рошковского, прийнятій оплесками, признано важним вибір Мархвіцкого. Рівнож заверифіковано запротестовані вибори проф. Рідігера, Рукера і Шпрехера.

— **Від виділу «Братньої Помочи»** слухачів політехніки у Львові одержуємо слідуюче письмо

з просьбою о уміщенє: «Виділ «Братньої Помочи» зважає всіх тих довжників товариства, що мимо безнастанних упімненє не сплачують своїх довгів, щоби до дня 15. липня зголосили ся в ділі виривання рахунків. Виділ товариства не має наміру на будуче терпіти такого браку чесноти і єсть рішений взяти ся до найострійших средств щоби стягнути фонди, та не зжахне ся вівзати довжників перед суд. На підставі ухвали загальних зборів виділ розіслав листу довжників до всіх п. інженерів, технічних бюр і урядів. А ті панове, що не схотять наразити ся на прикresti, зволють зголосити ся лично або письменно перед означеним в горі речинцем до виділу товариства в будинку політехніки, П. поверх. За виділ товариства «Братньої Помочи» слухачів політехніки у Львові: М. Евг. Лиссий, голова товариства, Едмунд Шульц, секретар.

— **Червона камізоля.** На днях явив ся в стирійській місцевости Ляндль соціалістичний посол державної ради Німець Резель, щоби своїм виборцям здати справу з своєї діяльності(?) польської, почавши від нападу на трибуну президента аж до найновіших відењських кравлів. Своєю дорогою від ранку мали стирійські «Michel-і» на устах рефрен: der Resel kommt, der Resel kommt, der Esel ist schon da! Збори почались сполудня, але зараз по їх відкритю звелась буча о вибір предсідателя. Соціалісти бажали свому, католиці людовці свому віддати провід зборів. Резель явив ся на трибуні і вже став бесідувати, коли нараз з посеред товпи виступив якийсь «handfester Michel», закотив рукави і обізвав ся до Резля: «Казали, що ти червоний демократ, а з заводу кравець. Чогож ти не носиш червоної камізоли? Пожди, я єї тобі сейчас прикрою». Табльо: Стілько і бачили Резля. Він ввіком вилетів як муха, а по сали розляг ся гомеричний сміх.

— **Зріст міст в Австрії.** Австрія числить в 1899 році лише 44 міст, що числом жителів сягають понад 20.000. Мимо сего замітне, що за послідних 30 літ число жителів деяких міст значно зросло. Нас обходять більше галицькі міста. Тож подаємо число жителів сих сімох міст, що від 1869—1899 р. значно побільшились. Львів числить тепер 141.000 жителів проти 87.000 в 1869 р., Краків 81.000 проти 49.000, Перемишль 41.000 проти 15.000, Коломию 36.000 проти 17.000, Тарнів 29.000 проти 21.000, Тернопіль 28.000 проти 20.000, а Станіславів 24.000 проти 14.000.

— **Відень** числить тепер 1,623.000 жителів (з передмістями) проти 842.000 в 1869 р., Прага 201.000 проти 164.000, а з передмістями 481.000 проти 219.000, Триєст 166.000 проти 115.000, Чернівці 60.000 проти 33.000, а Любляна 30.000 проти 22.000 жителів в 1869 р.

— **П'яньство у Франції** прибрало в останних роках широкі розміри та є нині дуже затрівляючим проквом. Досить сказати, що річні видатки на алкоголь виносять щоби найменше 1600 мільонів франків, а на сесю суму складають ся в $\frac{4}{5}$ люди, що працюють фізично. Шинків було в 1896 році 454.486, а на Париж припадає їх около 30.000. В цілій Франції є один шинок на 85 голов без ріжниць пола та віку та коли відчислимо жінки та діти, то один шинок припадає на 30 муштин. В північних однак департаментах доходить се відношенє 1 на 15. Коли в 1830 р. 100-степенного алькоголю припадало на голову 1-12 літра, в 1897 припало на голову 4-28 або в четверо більше. Наслідком того надужити трюнків є раз-у-раз менше придатних до війська, за те переповнюють ся тюрми, шпиталі та доми шалених. Товариства ubezpieченя на житє підносять асекураційну премію для осіб що уживають напйток о цілих 28% більше.

— **Найкорший поїзд залізниці** є так званий «Atlantic City Fleyer», що проїздить 88 км. довгий простір між Camden коло Філядельфії а Atlantic City в $47\frac{1}{2}$ мінутах. Середня швидкість поїзду виносить отже около 111 км. на годину, а найбійша швидкість їзди доходить до 135 км. Сей простір переїздив уже поїзд в $44\frac{3}{4}$ мінутах, що відповідає пересічній швидкості 118 км. У нас постійні поїзди доходять в повній їзді найбійшу швидкість 85—90 км.

— **Найбійшу брилу золота** найдено в Спаско-Преображенській копальні в Сибірі. Брила важить 304 кг. і є першою в Сибірі. За винайденє єї виплачено робітникам 2000 рублів.

— **Про мнине вичерпанє копалень вугля на землі** появила ся цікава статя в Allg. Oester. Chemiker u. Techniker Ztg. В найновіших часах обчислювано не раз спочиваючі в землі поклади вугля і висновувано з порівнянє з дійсним уживанєм вугля сумні вигляди для грядучих поколів. Зуживанє вугля дійшло в 1885 р. до 418 мільонів тон, в 1890 піднесло ся на 513, а тепер певно дійшло до 600 мільонів тон. Коли подумавмо, яким важним чинником є вуголь в Бельгії і Англії, то годі собі навіть уявити Англію, котра потребувалаб вуголь кувовати! Вираховано, що в Бельгії за 60 а в Англії за 200 літ не стане вугля. Але найновіші досліди вказали, що в Бельгії вистарчить вугля на 600 а в Англії на 1000 літ. Також в Німеччині вистарчить ще вугля на 1100 літ. Але й ті обчи-

слєня не є ще остаточно певні, коли розважимо, що багато залежить від глибини копалень. В останних літах дійшли від 200—300 м. на 700 м. глибини, так, що при тій глибині в Німеччині вистарчилоб вугля на 2000 літ. В Бельгії копають вже в глибині 1200 м., отже до такої глибини можна й деінде дійти. В Австрії починають також іти в глибину, відкривають нові поля вугляні, а продовжують давні, так само в Росії і иньших європейских краях. В Азії і Америці є вельми богаті поклади, а із зростом промислу починають там добувати вугля що раз бійше, так, що на тисячі літ можуть люди бути спокійні, що не забракне вугля.

— **В справі бориславских робітників.** N. fr. Presse пише, що посол др. Рапапорт був 23. с. м. на авдиєнції у президента міністрів гр. Туна, аби звернути увагу правительства на нещасну долю робітничих родин у Бориславі. Посол Рапапорт описав сумні тамошні відносини та зажадав помочи держави для робітників, що живуть в страшній нужді. Президент міністрів вислухав посла Рапапорта уважно, та обіцяв розглянути ся в цілій тій справі.

— **Жертви на бідних,** які зібрав робітничий комітет в Бориславі, розділили тамошні жижди: війт Корнгабер і его товариші Померанц і Ліхтенштайн між «своїх своїхів і скрахованих продуцентів». От тобі і правда! Комітет зібрав гроші для робітників, що лишили ся без хліба, а «батьки міста» роздають їх фабрикантам!

— **Сумна пригода.** В Подгосє під Прагою відбула ся останної неділі забава з танцями. Аби не було там ніякого не порядку, виделеговано на місце забави двох жандармів, що сїли собі при дверех. Нараз вистрілила одному з них стрільба і забила музику.

— **Поліція арештувала** в сих днях у Краківі Петра Богоня, льокая у ліквідатора тов. взаїмних ubezpieченєв Знаміровского, за те що обікрадав систематично свого пана в часі частої его неприсутности, забираючи ему дорогоцености, одіж, біле і т. п.

— **Самоубійство.** На залізничій стації в Ожидові (коло Бродів) кинув ся тєсля Василь Кішпая на шини перед самим приїздом поїзду. Поїзд переїхав его на смерть.

— **Смерть від отросєня.** Перед кількома днями захорувало в кїївских арештах сім тюремників. Они, як показало ся, потроїли ся аршеніком, приготованим до троєня щурів. Переносили они меблі з одного готєлю до другого. В якимсь старім креденсі найшли щось подібного до сухого сира. Були голодні і зїли сей найдений «сир». Але помилили ся сильно, бо був се аршенік приготований на щурів. Занедужали всі — чотирох зараз умерло мимо лікарської помочи, двоє умерло відтак, а лишив ся при житю один, та той здає ся вилічить ся.

— **Підступна реклама.** Хитрі Американці хапають ся раз-у-раз нових підступів, аби побільшити славу своїх сценічних «світл». Так н. пр. повідомлено недавно урядово державний департамент у Вашингтоні, що одна акторка в Тангері дістала ся в невияснений спосіб до гарему намістника султана в Марокко; було се навіть дуже правдоподібне, бо згадана красавиця студіувала справді житє гаремів з великою для себе небезпекою. На таке повідомленє дістав конзуль Сполучених Держав приказ поробити все можливе в справі увільненя згаданої сьївачки. Яке однак було зачудованє департаменту, коли візваний конзуль відповів, що в Тангері ніхто не знає нічо про таку сьївачку, та що єї там нема. Конєць кінців наслідки цілого сего донесєня були такі, що згадана акторка-сьївачка мала таким чином нечуваний розглас та велике поводженє.

— **Дрібні вісти.** В Софії замордовано 23. с. м. на улиці урядника канцелярії «Собрания». Досє не висліджено єще чия се справа. — В міністерстві просвіти в Петербурзі піднесено недавно гадку розширеня науки в жіночих гімназіях. — До Криниць приїхало від 11. до 15. с. м. 80 осіб.

Телеґрами.

Відень, 24. червня. Цісар встав вже з ліжка. Болі в носі уступили.

Відень, 24. червня. Генеральна рада австро-угорского банку приняла предлєженя обох правительств всіми голосами проти одного. — В міській раді вніс радник Фоглер резолюцію з зазивом до правительства, щоби оно не предлєжило до санкції закону о реформі виборчій для Відня. Се внесєнє ліберального радника викликала внесєнє антисемітів, попере Люєгером, в котрім міска рада просить як-раз о санкцію згаданого закона. Внесєнє се прийнято.

Пешт, 24. червня. Генеральна дискусия в справі угоди продовжає ся. — Міністер скарбу Люкач вніс предлєженє о управильненю податку від цукру, пива і спиритусу. Притім заявив: Позаяк австрійске правительство не згодилося

